

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра богослов'я та гуманітарних дисциплін

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ РЕЛІГІЙНОЇ ДУМКИ»

для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 04 Богослов'я
спеціальність 041 Богослов'я
освітня програма: Богослов'я

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ ТА ТЕХНІЧНОЇ ДОПОМОГА

(включаючи електронну пошту, робочий час / місцезнаходження тощо).

Викладач (-і)	Рябко Ігор Володимирович
Контактний тел.	+38(066) 7705149
E-mail:	doxasiokirios@gmail.com
Сторінка курсу на сайті підтримки навчальних програм КПУ	http://www.zhu.edu.ua/cpu_edu/course/view.php?id=3367
Консультації	<i>Очні консультації:</i> за графіком консультацій викладача, а. 418, головний корпус КПУ <i>Консультації off-line:</i> шляхом повідомлення на сторінці навчальної дисципліни сайту підтримки навчальних програм КПУ

АНОТАЦІЯ

Навчальна дисципліна «Історія світової релігійної думки» відноситься до циклу професійної підготовки для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 041 Богослов'я (освітня програма Богослов'я). Згідно з навчальним планом денної форми навчання вивчення дисципліни заплановано на 2 семестр. Курс передбачає ґрунтовне ознайомлення з особливостями виникнення і розвитку основних релігійних традицій світу, вивчення значення релігійного чинника в культурному і суспільно-політичному житті різних співтовариств.

Освітній процес з дисципліни здійснюється за такими формами: навчальні заняття; самостійна робота; контрольні заходи. Видами навчальних занять, згідно з навчальним планом є: лекції; семінарські заняття, консультації.

Практичні заняття передбачають: розгляд питань щодо аналізу особливостей історії світової релігійної думки для загального обговорення в групі, виконання обов'язкових контрольних та творчих завдань; підготовка доповідей і рефератів; роботу з науковою, навчальною та довідковою літературою; підготовку та участь у дискусіях, дебатах; підготовку тез доповіді на наукову конференцію.

Самостійна робота полягає у засвоєнні вивченого навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача.

Консультації призначені для роз'яснення теоретичних або практичних питань.

Засвоєння навчального матеріалу перевіряється за допомогою поточного контролю, який здійснюється на семінарських заняттях у формі усних відповідей, самостійних робіт та підсумкових тематичних контрольних робіт.

Підсумковий (семестровий) контроль після завершення 2 семестру здійснюється у формі екзамену.

ФОРМАТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Загальна кількість годин – 120 год., у т. ч. 40 годин аудиторних занять і 80 годин самостійної роботи студента. Кількість кредитів ECTS – 4.

Всього кредитів	Всього годин	Аудиторних годин	У тому числі			Сам. робота
			Лекц.	Лабор.	Семін. (практ.)	
4	120	40	24	-	16	80

ОЗНАКИ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальний рік	Курс (рік навчання)	Семестр	Цикл підготовки	Нормативна/вибіркова
2024/2025	1	2	Професійний	Нормативна

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є надання студентам знань про особливості виникнення і розвитку основних релігійних традицій світу, значення релігійного чинника в культурному і суспільно-політичному житті різних співтовариств, а також формування уявлень про Бога різних народів, про антропо- і космогенез, особисту і колективну есхатологію в різних релігійних традиціях і співвідношення її з типологічно схожими реаліями в релігії Старого Заповіту і християнстві, отримання уявлення про основні напрями релігійних шукань дохристиянського людства, про міфологію, культ, історію становлення і розвитку релігійних традицій..

Завдання навчальної дисципліни.

- проаналізувати особливості виникнення і розвитку основних релігійних традицій світу
- сформуванати знання про процеси взаємовпливу релігій на різних етапах їх розвитку
- дати оцінку релігійному чинника в культурному і суспільно-політичному житті різних співтовариств
- проаналізувати основні напрями релігійних шукань дохристиянського людства
- сформулювати проблеми богослов'я нехристиянських релігій
- сформуванати сучасні наукові концепції походження релігії

ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- особливості виникнення і розвитку основних релігійних традицій світу
- процеси взаємовпливу релігій на різних етапах їх розвитку
- особливості релігійних традицій світу як у богословському, так і у філософсько-релігієзнавчому аспекті
- значення релігійного чинника в культурному і суспільно-політичному житті різних співтовариств
- основні напрями релігійних шукань дохристиянського людства
- сучасні наукові концепції походження релігії
- зміст доктрин основних архаїчних і нехристиянських релігій
- особливості культу і обрядової сторони архаїчних і нехристиянських релігій
- історію розвитку і історичної трансформації архаїчних і прадавніх релігій
- специфіку жертвопринесень, відмітних особливостей релігійного ритуалу, ролі духовенства, комплексу релігійних свят, календар архаїчних і нехристиянських релігій
- релігійне образотворче мистецтво і архітектуру
- сучасний стан древніх релігійних традицій світу
- роль тієї або іншої релігії в історії певної країни або регіону
- біографії історичних осіб, що зіграли визначальну роль в історії конкретної релігії
- основні релігієзнавчі поняття і терміни
- етичні норми, уявлення про благочестя релігійних традицій світу

Після вивчення дисципліни студенти повинні вміти:

- відрізнити особливості виникнення і розвитку основних релігійних традицій світу
- аналізувати зміст конкретних віровчень з питання про Бога і божества
- значення релігійного чинника в культурному і суспільно-політичному житті різних співтовариств
- дати теологічну кваліфікацію тому або іншому з віросповідань що вивчаються
- аналізувати специфічні риси і конкретних типологічно репрезентативних представників пантеону тієї або іншої релігії
- розповісти про зміст конкретних віровчень про духовний і матеріальний світ
- здійснювати аналіз процесів взаємовпливу релігій на різних етапах їх розвитку
- пояснити основні релігієзнавчі поняття і терміни
- пояснити значення сакральної мови тієї або іншої релігії
- пояснити специфіку богослужіння, форми і характеру жертвопринесень кожної конкретної релігії
- оцінювати та аналізувати етичні норми та уявлення про благочестя релігійних традицій світу
- дати характеристику сучасному стану релігійних традицій світу

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів спеціальності 041 Богослов'я (освітня програма Богослов'я) вивчення дисципліни сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність використовувати основи філософських знань для формування світоглядної позиції.

ЗК 3. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), соціально відповідально та свідомо.

ЗК 4. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 5. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 6. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 7. Здатність використання сучасних соціально-комунікативні технології

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Демонстрація сформованості сукупності релігійних переконань, оцінок, поглядів та принципів, які визначають загальне бачення та релігійне розуміння світу і місце особистості у ньому, а також її релігійні позиції, програми поведінки та діяльності.

ПРН 3. Розуміння необхідності балансу між свободою та відповідальністю в демократичному суспільстві, визнання власної відповідальності за свої вчинки, дотримання стандартів професійної етики, адаптація своєї поведінки до прийнятих системних цінностей

ПРН 4. Вміння вступати в комунікацію; активна участь у дискусіях, бажання пояснювати та допомагати іншим, здатність емпатійно взаємодіяти,

ПРН 5. Самостійність і відповідальність у роботі, професійна повага до етичних принципів, демонстрація професійної, соціальної та емоційної поведінки.

ПРН 6. Уважне вислуховування співбесідника, чутливість до соціальних проблем, повага до індивідуального та культурного різноманіття

ПРН 7. Здатність будувати ефективну взаємодію на рівні ділових, масових, публічних, організаційних комунікацій; вміння аналізувати процес комунікації з точки зору доцільності використання різних комунікаційних технологій; розробка проектів з використанням різних прикладних соціально-комунікаційних технологій; вміння забезпечувати ефективні комунікації відповідно до сфери: соціальної, політичної, культурної тощо.

ПРН 10. Демонстрація норм особистісної поведінки в колективі, популяризація толерантного сприймання релігійних, соціальних, етнічних, конфесійних та культурних відмінностей.

ПРН 11. Демонстрація на власному прикладі норм духовно-моральних розвитку, та їх популяризація серед оточуючих.

ПЛАН КУРСУ

Назва змістових модулів та тем	Лекц	Практ (сем.)	Завдання для самостійної роботи
Змістовий модуль 1. Вірування древніх. Індія. Китай. Японія			
Тема 1. Ранні форми вірувань та культів.	2	2	1. Опрацювання лекційного матеріалу. 2. Підготовка до семінарського заняття, опрацювання першоджерел та навчальної літератури, підготовка реферату. 3. Самостійне опрацювання теоретичних питань: Структура релігійного комплексу: огляд різноманітних теорій релігій Первісні форми релігії як вираз архаїчних соціальних структур 4. Виконання тестових завдань для самоперевірки сайті підтримки навчальних програм.
Тема 2. Феномен язичництва. Язичництво як система світорозуміння давніх цивілізацій. Загальні риси феномену язичницьких релігій. Давньогрецька релігія. Давньоримська релігія	2	6	1. Опрацювання лекційного матеріалу. 2. Підготовка до семінарського заняття, опрацювання першоджерел та навчальної літератури, підготовка реферату. 3. Самостійне опрацювання теоретичних питань: Соціум, культури, цивілізація народів Двуріччя. Шумерська література про релігійне уявлення та культу. Відродження Вавилону та формування культу бога Мардука. Вплив релігії Месопотамії на релігії інших народів.

Назва змістових модулів та тем	Лекц	Практ (сем.)	Завдання для самостійної роботи
			<p>Давньоєгипетська цивілізація. Її відображення в міфах, віруваннях.</p> <p>Релігія давніх скандинавів і германців. Релігія давніх кельтів. Язичницька релігія слов'ян</p> <p>4. Виконання тестових завдань для самоперевірки сайті підтримки навчальних програм.</p>
Тема 3. Релігійні побудови Індії. Виникнення індоарійської культури. Основні положення Вед. Релігійна система індуїзму.	2	2	<p>1. Опрацювання лекційного матеріалу.</p> <p>2. Підготовка до семінарського заняття, опрацювання першоджерел та навчальної літератури, підготовка реферату.</p> <p>3. Самостійне опрацювання теоретичних питань: Особливості віровчення в індуїзмі.</p> <p>Брахманізм.</p> <p>Джайнізм.</p> <p>Сикхізм.</p> <p>4. Виконання тестових завдань для самоперевірки сайті підтримки навчальних програм.</p>
Тема 4 Релігійні уявлення Китаю Витоки традиційної китайської космології. Характерні риси конфуціанства як релігії.. Основні тенденції сучасних релігійних традицій Китаю	2		<p>1 Опрацювання лекційного матеріалу.</p> <p>2. Підготовка до семінарського заняття, опрацювання першоджерел та навчальної літератури, підготовка реферату.</p> <p>3. Самостійне опрацювання теоретичних питань: Особливості філософського даосизму і релігійного даосизму. Особливості філософських концепцій конфуціанства та даосизму</p> <p>4. Виконання тестових завдань для самоперевірки сайті підтримки навчальних програм.</p>
Тема 5. Релігійні традиції Японії	2		<p>1.Опрацювання лекційного матеріалу.</p> <p>2. Підготовка до семінарського заняття, опрацювання першоджерел та навчальної літератури, підготовка реферату.</p> <p>3. Виконання тестових завдань для самоперевірки сайті підтримки навчальних програм.</p>
Змістовий модуль 2. Іран. Буддизм.			
Тема 6. Релігійні системи Ірану. Релігія давнього Ірану — зороастризм.	2	2	<p>1. Опрацювання лекційного матеріалу.</p> <p>2. Підготовка до семінарського заняття, опрацювання першоджерел та навчальної літератури, підготовка реферату.</p> <p>3. Самостійне опрацювання теоретичних питань: Особливості зороастрийського віровчення Релігійні системи Ірану від Середньовіччя до наших часів</p> <p>4. Виконання тестових завдань для самоперевірки сайті підтримки навчальних програм.</p>
Тема 7. Буддизм Причини та соціокультурні	2	2	<p>1. Опрацювання лекційного матеріалу.</p> <p>2. Підготовка до семінарського заняття, опрацювання першоджерел та навчальної літератури, підготовка реферату.</p>

Назва змістових модулів та тем	Леки	Практ (сем.)	Завдання для самостійної роботи
умови виникнення буддизму.			3. Самостійне опрацювання теоретичних питань: Особистість Будди, буддійська традиція про засновника буддизму Сідхартху Гаутаму. Історичні умови поширення буддизму. 4. Виконання тестових завдань для самоперевірки сайті підтримки навчальних програм.
Тема 8. Буддизм. Основні напрямки в буддизмі. Віровчення буддизму.	2		1. Опрацювання лекційного матеріалу. 2. Підготовка до семінарського заняття, опрацювання першоджерел та навчальної літератури, підготовка реферату. 3. Самостійне опрацювання теоретичних питань: Загальна характеристика священної книги буддизму — Трипітаки 4. Виконання тестових завдань для самоперевірки сайті підтримки навчальних програм.
Змістовий модуль 3. Іслам. Сучасні рухи.			
Тема 9. Іслам. Соціально-історичні умови виникнення ісламу.	2		1. Опрацювання лекційного матеріалу. 2. Підготовка до семінарського заняття, опрацювання першоджерел та навчальної літератури, підготовка реферату. 3. Самостійне опрацювання теоретичних питань: Життя та проповідь Мухаммеда. 4. Виконання тестових завдань для самоперевірки сайті підтримки навчальних програм.
Тема 10. Іслам Соціально-історичні умови поширення ісламу.	2	2	1. Опрацювання лекційного матеріалу. 2. Підготовка до семінарського заняття, опрацювання першоджерел та навчальної літератури, підготовка реферату. 3. Самостійне опрацювання теоретичних питань: Мусульманські релігійно-політичні рухи 4. Виконання тестових завдань для самоперевірки сайті підтримки навчальних програм.
Тема 11 Іслам. Коран — священна книга мусульман Особливості віровчення, культу і організації ісламу..	2		Опрацювання лекційного матеріалу. 2. Підготовка до семінарського заняття, опрацювання першоджерел та навчальної літератури, підготовка реферату. 3. Самостійне опрацювання теоретичних питань: Основні течії в ісламі: сунізм, шійзм. їх порівняльна характеристика . 4. Виконання тестових завдань для самоперевірки сайті підтримки навчальних програм.
Тема 12 Сучасні нетрадиційні та релігійні культу	2		Опрацювання лекційного матеріалу. 2. Підготовка до семінарського заняття, опрацювання першоджерел та навчальної літератури, підготовка реферату. 3. Самостійне опрацювання теоретичних питань: Тенденції змін в діяльності релігійних організацій Загальні риси неорелігій Основні моделі класифікації неорелігій. їх критерії Релігії орієнтального напрямку Синтетичні релігії 4. Виконання тестових завдань для самоперевірки сайті підтримки навчальних програм.

ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються наступні види контролю:

1. Поточний контроль – здійснюється протягом семестру шляхом опитування на семінарських (практичних) заняттях, перевірки виконання тестових завдань, виконання творчих робіт, модульних контрольних робіт тощо. За змістом він включає перевірку ступеню засвоєння навчального матеріалу, який охоплюється темою лекційного та семінарського заняття, уміння самостійно опрацьовувати навчально-методичну літературу, здатність осмислювати зміст теми, уміння публічно та письмово представити певний матеріал, а також виконання завдань самостійної роботи.

2. Підсумковий семестровий контроль – здійснюється у формі заліку шляхом визначення ступеню засвоєння навчальної дисципліни за результатами виконання обов'язкових завдань поточного (модульного) та залікового контролю.

Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою згідно з «Положенням про організацію освітнього процесу в КПУ». Результати поточного контролю здобувачів вищої освіти є складовими елементами підсумкової оцінки з дисципліни.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО (СЕМЕСТРОВОГО) ОЦІНЮВАННЯ

Поточне тестування та самостійна робота						Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	100
15	15	15	15	20	20	

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО (СЕМЕСТРОВОГО) ОЦІНЮВАННЯ

Контрольний захід	Бали
Модуль №1	30
Тест 1	10
Домашні завдання	10
Контрольна робота 1	10
Модуль №2	30
Тест 2	10
Домашні завдання	10
Контрольна робота 2	10
Модуль №3	40
Тест 3	10
Домашні завдання	10
Контрольна робота 3	20
Разом	100

Шкала оцінювання: 100-бальна, національна та ЄКТС

Сума балів	Оцінка	Оцінка за національною шкалою	
за всі види навчальної діяльності	за шкалою ЄКТС	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основні літературні джерела:

1. Бабій М.Ю. Свобода совісті: філософсько-антропологічне і релігієзнавче осмислення. — К.: Наукова думка, 1994. — 352 с.
2. Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації» // Відомості Верховної Ради України. -1991.-№25. —С.27-39.
3. Релігія і закон: проблеми врегулювання державно-церковних відносин. — К.: «ВіП», 2002. — 216с.

Додаткові літературні джерела:

1. Бабій М.Ю. Свобода совісті: філософсько-антропологічне і релігієзнавче осмислення. — К.: Наукова думка, 1994. — 352 с.
2. Баталій Д. Український мандрований філософ Григорій Сковорода. - 2-е, виправи, вид. — К.: Вид-во «Орій» при УКСП «Кобза», 1992. — 472 с.
3. Билина М. Цінності релігії. — Мондер, Алберта, Канада, 1947. — 28с.
4. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму.-К.: Основи, 1994.-261 с.
5. Великий А.Г.Українське християнство. Причинки до історії української церковної думки. Видавництво О.О.Василіан. Передрук. 1990. Еспанія. - 224 с.
6. Голіченко Т.С. Слов'янська міфологія та антична культура. — К.: Наукова думка, 1994. —92 с.
7. Горбаченко Т.Г. Вплив християнства на становлення писемної культури Русі-України: релігієзнавчо-філософський аспект. — К.: Вид.центр «Академія», 2001. — 272 с.
8. Губерський Л., Андрущенко В., Михальченко М. Культура. Ідеологія. Особистість. Методолого-світоглядний аналіз. — К.: Знання України, 2002. - 577 с.
9. Дюркгейм Е. Первісні форми релігійного життя. Тотемна система в Австралії. — К.: Вид.ПАРАПАН, 2002. — 428 с.
10. Екуменізм і проблеми міжконфесійних відносин в Україні / за заг. ред. А. Колодного, И. Яроцького, О. Сагана. — К.: Гнозис, 2001. — 278с.

11. Історія релігії в Україні / За ред. А.М.Колодного, П.Л.Яроцького. — К.: Знання, 1999. — 735 с.
12. Історія християнської церкви на Україні: (Релігієзнавчий довідковий нарис). — К.: Наукова думка, 1992. — 102 с.
13. Колодний АМ. Релігія і церква в контексті історії України // Історія релігії в Україні: У 10-ти т. — К.: Український Центр духовної культури, 1996.
14. Саган О Н. Національні прояви православ'я: український аспект. — К.: Світ Знань, 2001. — 255 с.
15. Україна на зламі історичних епох: Державотворчий процес 1985 — 1999 рр. — К.: Вид.дім «КМ Академія», 2001. — 522 с.
16. Філософія: Підручник для вузів / В.П.Андрущенко, В.І.Волович, М.І.Горлач, Л.В.Губерський, В.Г.Кремень та ін. За ред. МІ. Горлача та В.Г. Кременя. — 2-е вид., перероби. — Х.: Консум, 2000. — 671 с.

12. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. <https://osvita.ua/vnz/reports/relig/20452/> (Вища освіта в Україні).
2. <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1455> (Релігійна тематика на сторінках українських загальнонаціональних видань)
3. <http://www.svichado.com> - Сайт видавництва "Свічадо" (Історія релігії, переклади Отців Церкви, християнська художня література, богословська та богослужбова література, філософія, психологія, етика та ін.)
4. <http://mon.gov.ua/ua> - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України: